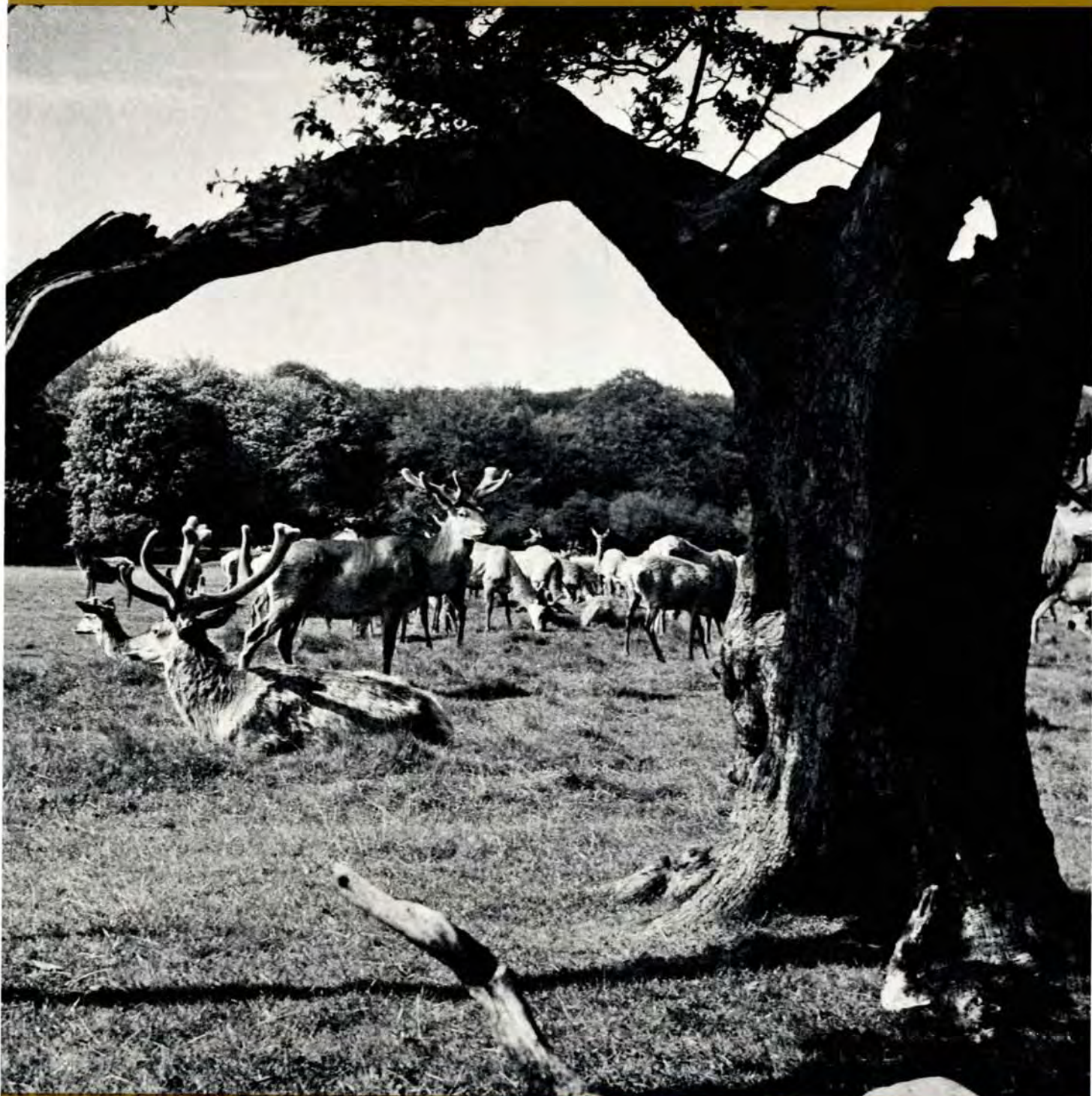

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Oktober 1969

10

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S . PINDSTRUP

DANSKE SKOVDISTRIKTER SÆLGER PYNTEGRØNT TIL DANSK TRÆ-EKSPORT

- og opnår et godt og planlagt salg!

Pyntegrønt aftages i følgende sorter:

GRANDIS - ÆDELGRAN - DOUGLAS
NORDMANNSS-GRAN - NOBILIS

Juletræer i ÆDELGRAN og NORDMANNSS-GRAN købes i større mængder.

Sæt Dem i forbindelse med os i god tid før sæsonen, så sikrer De Deres produktion garanteret afsætning!

Bov pr. 6330 Padborg - Tlf. (046) *73077

Gruppelivsforsikring

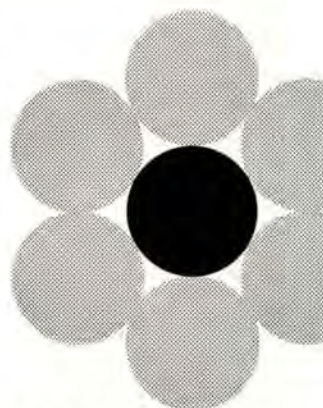
et værdifuldt supplement til en pensionsordning.

Bonus

på gruppelivsforsikring varierer år for år, afhængig af summen af dødsfaldsudbetalingerne.

PFA har i gennemsnit af de betalte præmier for gruppelivsforsikringer tilbagebetalt som bonus

13% for 1968

Pensionsforsikringsanstalten als

Oprettet 1917 og ledet af danske erhvervs- og funktionærorganisationer,
Hammerensgade 6, 1267 København K.
tlf. nr. (01) 142010

Afdelinger i:

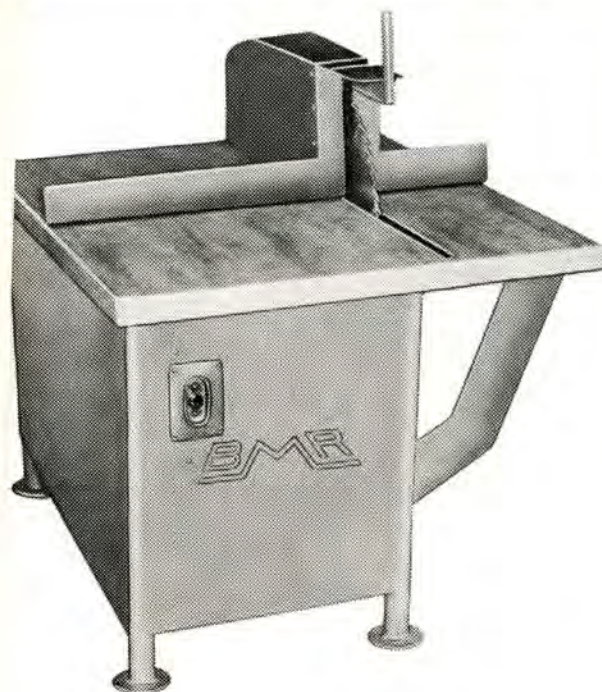
Nordjylland: Vesterbro 17, Aalborg Tlf. (08) 13 34 90	Syd- og Vestjylland: Helligkorsgade 14, Kolding Tlf. (05) 52 29 45
Øst- og Midtjylland: Store Torv 3, Århus C Tlf. (06) 13 17 11	Fyens Stift: Kongensgade 27, Odense Tlf. (09) 11 09 80

Skovteknisk Institut

Vester Voldgade 86³

1552 København V.

**MØLLER
FABRIK**
4000 Roskilde.
898

**TYPE
A.V.**

-skær
igennem
med

Jonsreds

RAKET

NY

med vibrationsdæmpet håndtag, som gør arbejdet lettere og endnu mere behageligt!

Støjsvag

behagelig lydsvag trods den fantastiske råstyrke!

Største skærehastighed

20 m/sek. — let og hurtig at arbejde med, en fin balance og med helt nye måder at afgrene på!

Driftssikker

den gennemarbejdede konstruktion og de bedste materialer samt en stor erfaring ligger bag!

— derfor allerede det første år Danmarks og desuden Nordens mest solgte motorsav

Aut. forhandlere:

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg. Tlf. (08) 13 40 29
Jørgen Rasmussen, 7490 Avlum. Tlf. (07) 47 23 55
Bent K. Petersen, 6120 Tørring pr. Hammelev. Tlf. (0 45) 7 72 56
Andreas Petersen, 5793 Højby, Fyn. Tlf. (09) 95 82 60
Arnold Larsen, Flintinge 4891 Toreby L. Tlf. (03) 86 91 26

Holger Møller, Frederiksberg 4180 Sorø. Tlf. (03) 63 11 51
Jan Skovly Hansen, Lyngangsgade 73, 3400 Hillerød. Tlf. (03) 26 51 51
Sv. E. Larsen, Isøfjeldsvvej 4, 4500 Nykøbing Sj. Tlf. (03 4 15) 10 86
Eigil Johansen, Tørvegade 34, 4640 Fakse. Tlf. (03 7 15) 4 65
Svend Low, Bakken, 3720 Almindingen pr. Åkirkeby-Bornholm. Tlf. (0 39 74) 6 43

— køb svensk kvalitet fra EFTA

LEC søger EDB-konsulent

Til vor **skovbrugsafdeling** søger vi en **forstkandidat** i alderen 25 til 35 år. Tiltrædelse snarest muligt til vor central i Århus.

Vi kan tilbyde Dem en interessant stilling med gode fremtidsmuligheder i en stadig voksende organisation med behagelige og velordnede arbejdsforhold.

Skriftlig ansøgning bedes stilet til:

LANDBRUGETS EDB-CENTRALER
Personalekontoret
Fr. Allé 42-44, 8000 Århus C.

Afsked

Efter undervisningsministeriets indstilling er der ved kongelig resolution af 25. august 1969 meddelt skovrider for Sorø Akademi 2. skovdistrikt *Thorvald Kaspersen* afsked efter ansøgning på grund af alder fra den 30. september 1969 at regne.

Ordensdekoration

Under 28. august 1969 er afdelingschef ved Det danske Hedeselskab, skovrider *B. N. E. Steenstrup*, R. af D., udnævnt til ridder af 1. grad af Dannebrogordenen.

Ordensdekoration

Under 15. september 1969 er formand for Dansk Jagtforening, skovrider, dr. agro. *Kjeld Ladefoged* udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

25 års jubilæum

Skovrider *Bent Holsøe* har den 1. november været skovrider for Fuglsang skovdistrikt i 25 år.

Hesten er endnu populær i norsk skovbrug

Statistisk Centralbureau's skovbrugsstatistik for 1967 viser, at hesten endnu anvendes meget som trækraft særlig i visse områder af Norge. Fra de østre distrikter i Telemark og i Trøndelag udkørtes 7.149.000 m³ træ i 1967. Af denne mængde udkørtes 40 % med hest, 45 % med jordbrugstraktorer, 11 % med special- eller båndtraktorer og 4 % på anden måde.

Danske forstkandidaters Forening

Foreningens kursus i skovøkonomi er flyttet fra 23.-25. oktober til 20.-22. november d. å. Tilmeldelse kan endnu ske til foreningens sekretariat, Søndertoften 46, 2630 Tåstrup.

Efter stormfaldet

I *Bornholms Tidende* den 8. september 1969 kunne man læse, at der i de næsten to år, som er forløbet, siden orkanen i oktober 1967 ødelagde en stor del af de bornholmske skove, har været arbejdet energisk på at få ryddet op. Efter oprydningen kommer tilplantningen, og det er ikke småting, der skal bruges. Alene i de tre kommuneplantager i Åkirkeby, Åker og Pedersker skal der plantes ca. en halv million planter.

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING,
Vester Voldgade 86,
1552 København V.,
Telf.: (01) 1221 66*
Postgirokonto: 1964.

Ansvarhavende:
Redaktør Knud Meister
Bredgade 41
1260 København K.
Telf. (01) 11 95 11

Redaktionsudvalg:
Kammerherre S. A. Timm
(formand)
Professor, dr. agro.
H. A. Henriksen
Professor N. K. Hermansen
Kgl. skovrider Vagn Johansen
Kgl. skovrider Preben Møller
Skovrider N. P. Tulstrup

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg.
Dansk Skovforening.

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening,
Koster for 1969
kr. 45,- (incl. moms kr. 5,-)

En oktoberstemning lige før løvfaldet i
Jægersborg Dyrehave.
(Foto: Inga Aistrup)

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Tolubodgade 57
1253 København K.

OKTOBER 1969

Isolationens tid er forbi – og integration er vejen frem

*Professor N. K. Hermansens foredrag på
Danske Forstkandidaters Forenings årsmøde*

Der var eet ord, som bestandig vendte tilbage og kom til at præge de drøftelser om skovbrugets fremtid, Danske Forstkandidaters Forening havde indkaldt til på Askov Højskole den 26. og 27. september. Ordet var: isolation.

Det var professor N. K. Hermansen, der bragte dette ord ind i debatten. I sit foredrag forud for den omfattende høring sagde han:

»Skulle jeg med et enkelt ord udtrykke det, som for mig at se har sat sit mest afgørende præg på skovpolitikken i teori og praksis, måtte det blive med ordet isolation.

Jeg mener hermed, at skovene og skovbruget ved tilrettelæggelsen af skovpolitikken ikke er blevet betragtet som en integrerende del af samfundslivet og samfundsøkonomien iøvrigt.»

Med udgangspunkt i fredskovsforordningen af 1805, der begrænsede ejernes handlefrihed, fremhævede professor Hermansen, at der med denne forordning for alvor blev sat lås for skoven, og at grænsen mellem skov og landbrug blev trukket skarpt op. På denne måde blev skoven i fysisk og økonomisk henseende isoleret fra andre erhverv. Hertil er siden kommet foranstaltninger i forbindelse med beskatning, ejendomsvurdering, tilsyn, tilskud, konsulentordninger og uddannelsesvæsen.

Den dybere baggrund for isolationen, sagde professoren, er for det første skovbrugets lange produktionstid, der gør det vanskeligt og tidkrævende at genopbygge skovene, når de først er blevet forhugget eller er helt forsvundet. For det andet har man haft specielle og ensidige mål med skovpolitikken, nemlig at sikre befolkningen forsyning med træ og – i visse egne – at sikre skoven som værn mod naturonder, samt – andre steder – at sikre den landskabelige skønhed.

Man har her helt set bort fra, at skovbruget også er et erhverv.

Muren omkring skoven

Den mur, der således har stået omkring skovene og skovbruget, har også sat sit præg på holdningen hos dem, der beskæftiger sig med skovbrug. Resultatet er ofte blevet et indavlet miljø, der kun i ringe omfang har modtaget impulser udefra.

Men i de senere år er det blevet mere og mere klart, at det ikke i det lange løb er muligt at fortsætte i det spor.

Billedet af det isolerede skovbrug er da også så småt begyndt at blive historie, selv om grundkonturerne af billedet stort set passer til forholdene endnu i dag. På godserne er et nærmere samarbejde mellem skov- og landbrug mange steder i god gænge; i statsskovbruget er holdningen overfor publikum og friluftsliv ved at ændre sig; ved møder og symposier har man med velvilje og interesse lyttet til foredragsholdere fra andre fagkredse, ligesom forstkandidater og teknikere i stigende udstrækning har søgt beskæftigelse i tilgrænsende fag: entreprenørvirksomhed, træindustri, fredningsvæsen, landsplanlægning, edb o.s.v. – og forstkandidatforeningen er gået i nært samarbejde med andre akademikergrupper i A.S.

Og omvendt kaster andre interessegrupper end de forstlige i stigende grad blikket på skovene. Det første resultat heraf er den centrale placering, der blev skovene til del i debatten om den nye naturfredningslov såvel som i selve loven, der træder i kraft nu om 5 dage.

Men alt dette er sikkert kun en begyndelse. I fremtiden vil skovene og skovbruget i langt højere grad blive tvunget ind som led i det danske samfund.

»Skulle jeg da, sagde professor Hermansen, – ligesom jeg om den hidtidige skovpolitik har anvendt udtrykket isolation – vælge et enkelt ord til karakteristik af det, der efter min opfattelse nødvendigvis må præge fremtidens skovpolitik, måtte det blive ordet integration.

Hermed mener jeg, at man ved udformningen af skovpolitikken må anskue skovene og skovbruget som en integrerende del af samfundet, dets udvikling og økonomi. Man må i særlig grad hefte sig ved de skovpolitiske foranstaltningers direkte og indirekte virkninger i det netværk af økonomiske og andre sammenhænge, som skovbruget skal udgøre en del af.

Dette gælder både den fase af den politiske beslutningsproces, som omfatter samfundets målsætning for skovpolitikken, og den fase, der består i valget af midler i politikken overfor skovene og skovbruget.

Der er navnlig tre kendsgerninger, der må tages i betragtning ved udformningen af skovpolitikken, og som nødvendiggør denne politiks integration i samfundets øvrige politik.

Tre temaer i integrationen

1) For det første må det tages i betragtning, at der ikke blot er ét, men en hel række menneskelige behov, der kan tilfredsstilles ved hjælp af skovene og skovbruget. I skovene kan der hentes råstoffer og indtægter, de kan yde beskæftigelse og danne værn mod naturonder, de kan danne ramme om friluftsliv og naturforskning, og de bidrager til at gøre det danske landskab smukt og afvekslende. – Ved udformningen af fremtidens skovpolitik kan der ikke være tale om at satse på et enkelt af disse mål som hovedmålet og betragte resten som biprodukter, der kommer oven i hatten. Tværtimod må der ske en politisk afvejning baseret på analyser af styrken og karakteren af de enkelte behov.

2) For det andet kan alle de behov, jeg nævnte, også tilfredsstilles på anden måde. Træ kan importeres eller erstattes med andre råstoffer, indtægter og beskæftigelse kan hentes i andre erhverv, sandflugt kan dæmpes med hjelme, læ for vind og jordfygning kan etableres ved læhegn eller skærme, friluftsliv kan udfoldes ved badestrande i ind- og ikke

gavers løsning. Hvis skovbruget isoleres herfra, vil der opstå skævheder, der er u hensigtsmæssige, hvad enten de er gunstige eller ugunstige set fra et ensidigt skovbrugssynspunkt.

Alt dette er udtryk for nødvendigheden af skovpolitikens integrering i samfundets øvrige politik. Mange vil måske sige, at der ikke er noget opsigtsvækkende nyt i disse ting – men set i relation til skovpolitikken af i går er der tale om en ny tankegang.

Der er også tale om noget nyt i den forstand, at det herefter drejer sig om problemer, som vi forstmænd ikke kan klare alene. Ret beset har vi vel været vant til, at det var os – og os alene – der skulle tages på råd, når der skulle foretages noget på det skovpolitiske område.

Brudstykke af et mønster

Når skovene og skovbruget skal bringes ind under en helhedssynsvinkel, som jeg har skitseret, kan vi ikke klare opgaven alene. Vi må – som det hedder: fordomsfrit – anerkende nødvendigheden af anden ekspertise og gå i samarbejde på det tekniske plan med arkitekter, inge-

– men for at pointere, at skovbrugets betydning i erhvervsøkonomisk henseende bør bedømmes uden hensyn til, hvor mange eller få der ejer skovene. Det har nemlig i høj grad været et moment i særbehandlingen og isoleringen af skovbruget, at dette er blevet betragtet som en del af grevers og baroners overflod – et synspunkt, der uden tvivl har skadet skovbruget, og ret beset vedkommer det jo ikke spørgsmålet om behandlingen af skovbruget som erhverv.

Når man skal bedømme skovenes fremtidige betydning som råstofkilde, er det naturligt først at spørge, hvordan forbruget af træ kan forventes at stille sig i fremtiden.

Professor Hermansen gav her en række statistiske oplysninger, som gengives særskilt på side 7.

Professor Hermansen udtalte videre:

I forbindelse med skovenes placering i jordpolitikken i Danmark bør det overvejes, om den skarpe afgrænsning mellem skov og andre arealanvendelser er hensigtsmæssig. Ifølge skovloven kan skovarealer ikke opdyrkes til landbrugsjord eller ryddes til bebyggelse, ligesom der ikke kan bygges f. eks. fritidshuse i skoven.

Og ifølge den nye lov om landbrugsejendomme fra 1967 er det i modsætning til tidligere forbudt at tilplante landbrugspligtig jord med andet end juletræsdrift for øje. Skovdrift er ikke tilladt, med mindre skov- og landbrugsministeren ophæver landbrugspligten, og arealet udstykkes.

Det er vel navnlig spørgsmålet om en friere adgang til tilplantning af landbrugsjord, der er aktuell, eftersom der uden tvivl efterhånden vil være ret store arealer, som ejerne af økonomiske grunde ikke ønsker at dyrke længere, og som ikke kan bebygges, fordi de ikke er inddraget under byzonen eller udlagt som sommerhusområder.

Det vil i sådanne tilfælde være rimeligt fra statens side at overveje to alternative anvendelser: dels at lade arealerne henligge som rekreative områder, hovedsagelig i ubevokset tilstand, dels at anvende arealerne til skovdrift.

Ingen gratis løsning

Hvad det første alternativ – overdrevene – angår, må man ikke forestille sig, at det er en gratis løsning. Der må til stadighed gøres en aktiv indsats for at holde sådanne udyrkede arealer i en attraktiv tilstand – og man kan vel kun tænke sig en sådan indsats gennemført på statens bekostning, med mindre ejeren kan drage økonomisk fordel af den rekreative udnyttelse.

Tilplantningsalternativet vil nok være mere tillokkende for ejeren, og også for samfundet byder det flere fordele. Dels vil der jo ved skovfrembringelsen også blive etableret friluftsområder for befolkningen, samtidig med at der på area-

Professor N. K. Hermansen på Åskovs talerstol.

mindst udlandet – her kan man også i stigende grad forsøge i hvert fald i den menneskelige natur. – Og landskabet kan gøres afvekslende ved spredte træer og trægrupper og anden beplantning, som man ser det i det klassiske engelske landskab.

Ved udformningen af fremtidens skovpolitik må også dette tages i betragtning, at skovene og skovbruget ikke er de eneste udveje for tilfredsstillelsen af de nævnte behov.

3) For det tredje er der efterspørgsel efter de grundlæggende produktionsfaktorer – jordarealer, arbejdskraft og kapital – ikke alene til fremskaffelse af de nævnte goder, på hvilken måde dette end måtte ske, men også til fremstilling af alle andre goder: fødevarer, beklædningsgenstande, transportmidler, huse, kunstværker, luksusgenstande o. s. v. – Ved udformningen af fremtidens skovpolitik må skovene og skovbruget således indplaceres i samfundets fordeling af de knappe midler til de mange op-

niører, landinspektører, byplanlæggere, havearkitekter m. fl. og på det økonomisk-politiske plan med nationaløkonomer, erhvervsøkonomer, markedsspecialister, sociologer o. s. v.

Det, vi kan bidrage med, er et brudstykke til hele mønsteret, og det er deri, vi skal se den forstlige sagkunds-kabs opgave i fremtiden. Vi skal uddannes til og indstille os på og i samarbejde med andre at finde den rette placering af skovbruget i fremtidens samfund, i fremtidens økonomi, i fremtidens landskaber ...“

Når jeg først skal omtale de behov, skovbruget kan dække som råstof- og indtægtskilde, gør jeg det udelukkende ud fra et samfundsmæssigt synspunkt uden at komme ind på det fordelingspolitiske spørgsmål om, hvem og hvor mange disse råstoffer og navnlig indtægter direkte kommer til gode. Jeg gør det sådan, ikke fordi fordelings-spørgsmålet er uden interesse for skovens ejere, funktionærer, arbejdere og aftagere

let produceres et råstof, som vi endnu ikke er selvforsynende med. Hertil kommer, at mere skov i visse egne af landet vil gøre landskabet smukkere og mere afvekslende, ligesom den nedsatte vindhastighed vil kunne sikre en større landbrugsproduktion på de resterende landbrugsarealer.

Det er nok sandsynligt, at afvejningen af de forskellige hensyn vil føre til, at den frivogne landbrugsjord vil blive overført dels til skovdrift, dels til udyrkede, men dog plejede arealer i et blandsforhold, der vil variere fra sted til sted og fra egn til egn.

Gennemførelsen af en sådan plan vil ikke alene kræve et samarbejde mellem landbrugs- og kulturministeriet, men også et nært samarbejde på det tekniske og økonomiske plan mellem forstmænd, landbrugskyndige, landskabskyndige osv. Et andet hovedproblem i fremtidens skovpolitik er, hvad der skal ske med arealerne inden for skovdiget. Ser man bort fra ekstremer såsom klitplantager, læplantninger og arealer som Jægersborg Dyrehave, er hovedproblemet at finde den rigtige balance mellem de to hovedformål: økonomisk træproduktion og friluftsliv. Ved skovdriftens tilrettelæggelse vil der kunne opstå konflikter mellem disse to formål vedrørende træartsvalg, foryngelsesmetoder, omdriftsalder m. m. samt mere specifikt opførelse af fritidshuse i skoven.

Nu må det straks siges, at et langt stykke ad vejen kan de to formål tilgodeses side om side, sådan som det er sket hidtil.

På den anden side er det klart, at ekstremer hensyn til friluftsfolkets ønsker ikke kan tages samtidig med opretholdelsen af økonomisk skovdrift. Jægersborg Dyrehave er et sådant ekstrem. I det omfang noget sådant kommer på tale, må det overvejes at inddele skovene i fritidsskove, produktionsskove og skove med blandet målsætning.

Strukturens problemer må løses

For de private skovarealers vedkommende kan yderligere indgreb i dispositionsfriheden af hensyn til friluftsmålene formentlig kun gennemføres med kompensationer til ejerne af betydelig større omfang end de smårefusioner, der er tale om i forbindelse med åbningen af skovene for publikums færdsel.

Af væsentlig betydning for skovbruget er det dernæst at få en række strukturproblemer løst – og det gælder, hvad enten hovedformålet med skovdriften i det enkelte tilfælde er produktion eller friluftsliv.

I begge tilfælde vil for det første den stærke udparcellering af visse skove hæmme opfyldelsen af målet. En genoplivelse og en aktiv indsats for at få realiseret skovlovens § 20 om oprettelse af driftsfællesskaber vil her være den naturlige løsning.

Hvad småskovforeningerne angår, er det på tide, at man fra statens side tager

Forbruget af træ vil stadig stige

FAO's statistik og prognose fra maj i år viser, at fra 1950 til 1965 steg Europas forbrug af gavntre fra 178 mill. kubikmeter til 291 millioner kubikmeter råtræenheder. For 1970 regnes der med et forbrug på 329 mill. kubikmeter, – altså en stigning i løbet af 20 år på ialt 85 procent eller 4 pct. pr. år.

Man forudsiger et forbrug i 1980 på 431 mill. kubikmeter, altså en fortsat forbrugsstigning på godt 3 pct. om året.

(FAO's tidligere prognoser har ikke været for optimistiske. Tværtimod har forbruget af træ vist sig at stige mere end ventet.)

De stedfundne og forventede forbrugsstigninger skyldes ikke blot et stigende befolkningstal. Der er også konstateret et stigende forbrug pr. indbygger, og man regner med, at dette vil fortsætte. I 1950 var forbruget af gavntre pr. indbygger i Europa 0,43 kubikm., i 1965 0,61, og man forudsiger, at det er kommet op på 0,79 kubikm. pr. indbygger i 1980.

Stigningen i forbruget pr. indbygger, der næsten udelukkende falder inden for papir- og pladeområdet, hænger snævert sammen med stigningen i nationalproduktet pr. indbygger – det vil altså sige med den økonomiske aktivitet og befolkningens købeevne.

For Danmarks vedkommende har træforbruget omregnet i råtræenheder gennem mange år ligget omkring 1 kubikm. pr. indbygger, hvilket er et stort forbrug sammenlignet med det øvrige Europa – undtagen Norge, Sverige og Finland, der bruger betydelig mere træ.

Da Danmark således allerede har et relativt stort træforbrug, vil dette trods stigende nationalprodukt antagelig forblive nogenlunde uændret i en overskuelig fremtid. Men forbrugssammensætning må forventes at blive ændret efter samme mønster som i det øvrige Europa – altså med stigende andel af papir og plader.

Med et uændret forbrug pr. indbygger vil Danmarks træforbrug stige alene med befolkningstallet, og blive omkring 6 mill. kubikm. ved årtusindskiftet.

Hugsten i de danske skove andrager i øjeblikket ca. 2 mill. kubikm. årligt, således at vi i dag har en selvforsyningsgrad på omkring 40 %. Med den stigning i hugsten, vi kan forvente på grund af det skæve aldersklasseforhold, især i plantagerne, kan man regne med, at selvforsyningsgraden fortsat vil ligge omkring 40 pct., trods det stigende forbrug og uden arealmæssig udvidelse af skovbruget. Tilplantes der mere jord, vil procenten kunne stige henimod år 2000.

★

Bruttoværdien af den danske hugst ved fast vej andrager ca. 150 mill. kr., hvilket svarer til under 0,2 pct. af det samlede danske brutto-nationalprodukt, og det lyder jo ikke imponerende. Gennem den industrielle og håndværksmæssige bearbejdning og forarbejdning af træet samt gennem aktiviteten i de forskellige handels- og transportled stiger det danske træs andel i nationalproduktet dog betydeligt. Ifølge amerikanske undersøgelser, som jeg dog ikke tør stå inde for, skulle man kunne regne med, at træ bidrager til nationalproduktet med et beløb svarende til 20 gange råtræets værdi. For dansk træs vedkommende skulle det blive til 3 milliarder kr. eller 3½ pct. af nationalproduktet. Lægges hertil de værdier, der skabes på grundlag af det importerede træ, bliver den samlede andel i nationalproduktet af de produkter og tjenester, der er baseret på råstoffet træ, på ca. 10 pct. – og det er vel egentlig et uventet højt tal.

De 3½ pct., hvormed dansk træ i videste forstand bidrager til nationalproduktet, kunne imidlertid næsten fuldstændig dækkes ved import. Derfor vil det være mere rimeligt at prøve at beregne, hvor meget vi sparer i import ved den danske hugst.

Hvis dansk træ skulle erstattes med importeret træ, ville det stort set komme til at dreje sig om indførsel af savskårne varer. Efter de gennemsnitspriser, vi i dag giver for import af disse varer, vil erstatning af det danske træ komme til at koste ca. 650 mill. kr. om året.

Underskuddet på Danmarks vareomsætning med udlandet var i 1968 4,7 milliarder kr. Hvis vi i det år yderligere skulle have importeret til erstatning for produktionen i skovene og savværkerne i Danmark, ville underskuddet have været 13-14 pct. større.

bestik af den kendsgerning, at den gamle skillelinie på 50 ha for såkaldte småskove forlængst er forældet. Den tekniske, økonomiske og administrative udvikling har medført, at grænsen for medlemsskab i småskovforeninger med statsstøtte i dag bør ligge langt højere, hvis loven om statstilskud skal tjene samme formål i dag, som den gjorde, da den blev givet første gang i 1919. Kun herved kan en rimelig del af privatskovene i de gamle skovegne blive stillet på lige fod med den politik, der føres med hensyn til landbrugskonsulentordningen, og på lige fod med den støtte, der gennem Hedeselskabet gives til administrationen af plantageejendomme.

Disse tanker fører direkte videre til spørgsmålet, om ikke småskovforeningernes forhold burde ordnes efter en organisationsplan og en støtteordning svarende til den for Hedeselskabet gældende – eller måske tage skridtet fuldt ud og slå de to organisationer sammen. Det er en offentlig hemmelighed, at der i landbrugsministeriets arkiver ligger en redegørelse afgivet af en arbejdsgruppe, som landbrugsministeriet har nedsat på administrationsrådets foranledning. Redegørelsen indeholder bl. a. analyser og forslag vedrørende det her berørte emne. Det ville være ønskeligt, om denne redegørelse kom frem til debat og høring. ★

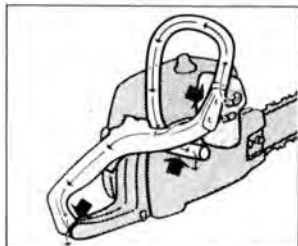
Undgå „hvide fingre“

Trepunktsophængt afvibrering, som indførtes på Partner R 17, har været en hjælp til mange tusinde skovarbejdere i deres arbejde. R 17's afvibrering gjorde skovarbejderen mindre træt, medførte større dagspræstationer og mindre risiko for vibrations-skade.

Partner R 18 – en yderligere hjælp mod vibrations-skader.

Foruden trepunktsophængt afvibrering har Partner R 18 regulerbare, opvarmede håndtag. Dette betyder, at man holder sig varm og tør om hænderne og undgår de såkaldte »hvide fingre«.

Uanset om man er nybegynder eller har arbejdet længe i skoven, om man har vibrationsskade eller ej, så er det betydeligt mere behageligt med en afvibreret sav med opvarmede håndtag. Prøv selv!

Årets nyhed – opvarmede håndtag! Gennem 2 rør fra lyd-dæmperen ledes udstødningen gennem en regulator til forreste og bageste håndtag, hvilket bevirker, at opvarmningen kan foretages individuelt.

PARTNER R 18

Forhandlere:

JYLLAND

Per Jørgensen, Kongensgade 2, Nørresundby, Tlf. (08) 17 27 33.
Smedegades Motorværksted, Ringkøbing, Tlf. (07) 32 09 92.
Randers Værktøjsmagasin, Randers, Tlf. (06) 42 17 77.
Horsens Værktøjsmagasin, Hede Nielsensvej 2, Horsens, Tlf. (05) 62 62 11.
Holger Knudsen, Farre, Tlf. (05) 73 91 11, Farre 138 (Service).
Mikkels Autoværksted, Nr. Torv 2, Vejle, Tlf. (05) 82 12 12.

Fa. Lorentz Hansen jun. Åbenrå, Tlf. (046) 2 21 38.

FYN

A/S Harald Nyborg, Odense, Tlf. (09) 12 12 49.

LOLLAND & FALSTER

Fa. R. Jessens Eff., Nykøbing F., Tlf. (03) 85 00 11.

BORNHOLM

Scooter Centralen, Vimmelskafet 26, Rønne, Tlf. (03) 95 21 76

SJÆLLAND

Roskilde Værktøjsmagasin, Sdr. Ringvej 24, Roskilde, Tlf. (03) 35 54 75.
Fa. L. Ulrich's Isenkramforretning, Slagelse, Tlf. (03) 52 00 01.

Vepa v/Johs. Larsen, Toksværd pr. Holme-Olstrup, Tlf. (03) 74 72 82.

Mekaniker Palle Jespersen, Drivåtsvej, Jyderup, Tlf. (03) 47 64 01.

A. M. Bjørn's Eftf., Algade 50, Holbæk, Tlf. (03) 43 21 00.

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød, Tlf. (03) 26 69 62.

Fa. Johs. Fog, Hovedgaden 45, Lyngby, Tlf. (01) 87 10 01.

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød, Tlf. (03) 26 69 62.

Fa. Johs. Fog, Hovedgaden 45, Lyngby, Tlf. (01) 87 10 01.

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød, Tlf. (03) 26 69 62.

Fa. Johs. Fog, Hovedgaden 45, Lyngby, Tlf. (01) 87 10 01.

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød, Tlf. (03) 26 69 62.

Fa. Johs. Fog, Hovedgaden 45, Lyngby, Tlf. (01) 87 10 01.

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød, Tlf. (03) 26 69 62.

Fa. Johs. Fog, Hovedgaden 45, Lyngby, Tlf. (01) 87 10 01.

Ministeren om skovbrugets ligestilling

Den store høring på Askov Højskole om skovbrugets fremtid bragte mange værdifulde udtalelser. SKOVEN gengiver her nogle af de mest interessante.

Landbrugsminister Peter Larsen blev af godsejer Nils Wilhjelm spurgt, om ministeren mente – efter at have haft lejlighed til at høre mange forskellige indlæg om de aktuelle skovbrugsproblemer – at en udvidelse af den danske skovbrugsproduktion ville være naturlig også med tanke på en eventuel mindre begrænsning af den danske landbrugsproduktion, og hvilke politiske midler man i bekræftende fald kunne tænke sig at tage i anvendelse for at opnå en sådan udvidelse. Hertil svarede landbrugsministeren:

»Først vil jeg sige, at den omstændighed, at der ikke finder udvidelser sted af vore skovarealer, har forskellige motiveringer. En af disse er, at landbrugslovgivningen i dag lægger en meget skarp begrænsning for, hvad man kan anvende jorden til. Vi er i landbrugsministeriet opmærksom på disse forhold, og jeg har bedt landbrugskommissionen om at arbejde med disse ting med henblik på at skabe friere forhold i den forstand, at man får mulighed for at anvende større arealer end hidtil til beplantning og til fremskaffelse af rekreative områder i de egne af landet, hvor det vil være naturligt.

Jeg ønsker ikke at fremme dette ved hjælp af begrænsning af landbrugsproduktionen. Det er min opfattelse, at med den effektivitet, som råder i dansk landbrug, og med de stigende fremskridt, der finder sted ikke mindst i planteproduktionen, vil vi være i stand til at holde en stort set uændret produktion, selv om vi afgiver en væsentlig del af de såkaldte dårlige arealer.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis vi i den kommende lovgivning skaber baggrund for, at dette kan ske, og jeg vil mene, at vi må lægge det hovedsigte for dagen, at vi gennem de offentlige byrder, som lægges på landbrugsjorden, må lægge disse således, at de enkelte jordejere bliver i stand til at løse opgaven i højere grad end i dag.

Jeg erkender, at der ud fra landskabelige og rekreative hensyn er behov for en vis medvirken fra statens side, men hovedvirket må ligge hos den enkelte ejer i denne sag.«

På et spørgsmål om, hvorvidt forskelsbehandlingen mellem landbrug og skovbrug havde ministerens interesse, svarede denne, at det havde den i høj grad, og han var positivt indstillet over for tanken om en fuldstændig ligestilling mellem landbrug og skovbrug.

Vi bør have et forvaltningsorgan

Redaktør Knud Bavngaards spørgsmål til professor, dr. phil. Vald. M. Mikkelsen omhandlede naturfredningens store rolle i hele problemet om

skovens fremtid, og han spurgte professoren, om man efter hans mening burde etablere et naturforvaltningsorgan. Vald. Mikkelsen svarede:

»Det ville være praktisk. Det gælder naturligvis først og fremmest for de videnskabelige områder, hvor man ganske enkelt må have et videnskabeligt grundlag. Man bør lave et forvaltningsorgan, som har både en udøvende funktion og en rådgivende. I den rådgivende del mener jeg absolut, at naturvidenskaben må være rigt repræsenteret. Denne del kunne eventuelt være en udvidelse af det nuværende naturfredningsråd. I den udøvende del kunne f. eks. statsskovbruget, hedeselskabet m. fl. træde ind.«

Man har overvurderet nåleskovenes økonomi

Godsejer Flemming Juncker sagde som svar på spørgsmålet fra statsskovrider Laumann Jørgensen, om man i fremtiden vil kunne etablere løvtrædyrking under former, der er lønsomme og som kan konkurrere med andre træarter:

»Jeg er glad for at få det spørgsmål, fordi det er en sag, som ligger mig på sinde. Det er min opfattelse, at man har overvurderet nåleskovens økonomi i forhold til løvskovens gennem mange år, og at der tiltrænges en nyvurdering her.

Når nåleskovens økonomi ser så godt ud i de fleste beregninger, der er opstillet, skyldes det, at man for løvtræets vedkommende også har regnet med kunstige kulturer af samme art som dem, vi her i landet er nødt til at bruge for nåletræets vedkommende.

Disse kunstige kulturer har for løvtræets vedkommende været endnu dyrere, end de har været for nåletræets. Når man så i skovbrugspraksis ikke regner med renter, hvilket man ikke har gjort, og man begynder med en kunstig kultur, som i Danmark er dyr, da man regner med, at nåletræer koster 3.000 kr. pr. hektar, og de løv-

trækulturer, man hidtil har kendt, koster 5–6–7–8.000 kr. pr. hektar, og man fører denne kultur frem til omdriftsalderen ved at regne med renter og renters rente, skal der jo ikke nogen høj rentefod til, før man kommer op i nogle forfærdelig høje tal, som aldeles ikke retfærdiggøres i de værdier, der skabes.

Det kunne gå i gamle dage, hvor man regnede med 3 og 4 pct., men nu må man regne med renter på 8–10–12 pct. alt efter, hvordan man er stillet likviditetsmæssigt. Hvis vi f. eks. regner med en rente på 10 pct., bliver de kunstige kulturer uøkonomiske. Man vil forsvare den kapitalindsats med de værdier, som skabes i tidens løb som følge deraf. Jeg vil lige minde om, at med 10 pct. i rente, fordobles kapitalen på 7 år, og hvis man kommer op omkring 20 år, før bevoksningen giver et overskud, der er værd at tale om, er kapitalen allerede blevet 8-doblet på den tid. Laver man nåletrækultur med 3.000 kr. pr. hektar, som en virkelig god nåletrækultur koster i dag, er det blevet til 24.000 kr. pr. hektar foruden administrationsomkostninger, skatter o. lign. – helt uden forhold til, hvad den på-

gældende bevoksning er værd, når den er 20 år. Endnu værre vil det være for de kendte løvtrækulturer, der koster endnu mere.

Derfor mener jeg, at forudsætningen for, at løvtrædyrkningen kan klare sig økonomisk over for nåletrækulturen, er, at den drives med naturlig foryngelse. Med ubetydelige udgifter til supplering af den naturlige selvsåning eller til udrensning i de første år, indtil udrensningen eller hugsterne kan betale sig selv.

Der er den store forskel, at løvtrækulturen er naturlig for det danske landskab, når vi ser bort fra hederne, som repræsenterer en degenereret jord, der er blevet sådan ved overgræsning, mis-handling og udpining og derfor er i underskud med næringsstoffer. Betragter vi de almindelige danske skov-egne, som også engang var udpinte, men som nu er kommet i nogenlunde balance med næringsstoffer, er der ingen tvivl om, at den naturlige bevoksning er løvskov. Overlader vi arealerne til sig selv, springer de i løvskov, og store arealer af dansk lyng-hede ville også i dag, hvis de blev overladt til sig selv, springe i skov – og hyppigt i løvskov – når der findes de fornødne frøtræer i nærheden.

Vi kan derimod ikke i vort klima regne med at drive nåleskoven i naturlig foryngelse. Foryngelsen ved selvsåning kan kun ske undtagelsesvis som en overgangssituation, men hvis nåleskoven har udviklet sig, som den naturligt vil gøre det på vore bedre skovjorder, vil der være en sådan ukrudtsvegetation under den, at selvfor-yngelsen ikke kan klare sig.

Med andre ord: Det er løvskoven i Danmark, der er den naturlige skovform. Derfor kan den forynges ved selvfor-yngelse, hvad nåletræet normalt ikke kan, og først når vi driver vort skovbrug uden større kulturudgifter, kan det blive rentabelt. Rente-niveauet i dag vil totalt ødelægge den egentlige rentabilitet i en kunstigt for-yngt skov med meget få undtagelser. Her tænker jeg på poppel og ahorn.«

Et rekreativt supermarked

På et spørgsmål fra redaktør Kaj Robert Svendsen til skovrider Sten Bjerke om, hvordan denne kunne tro, at det

naturparkbegreb, som han havde fostret og som kritikere tillod sig at kalde »et rekreativt supermarked«, skulle kunne blive en succes på trods af udenlandske erfaringer og internationale eksperter's mening, svarede skovrider Bjerke:

»Det naturparkbegreb, som man arbejder med fra ministeriets side, og som danner grundlaget for en del af betragtningerne i den nye naturfredningslov, er ikke noget fremmed begreb i den forstand, at det skulle være opfundet dér.

Det er udformet efter erfaringer fra naturplanlæggere først og fremmest i England, men også i Tyskland. At der også er kritik af tyske og engelske naturparker fra en bestemt – og me-

get snæver naturvidenskabelig side, er en kendsgerning. Men det, hele sagen drejer sig om, er spørgsmålet: Hvem har førsteret til at bevæge sig i det åbne landskab, menneskene eller de vilde dyr?

Her ser naturplanlæggerne det som en social opgave at planlægge til fordel for menneskene. Bagefter forsøger man naturligvis at lægge naturparkerne således, at både dyr og mennesker kan eksistere dér, fordi den vilde flora og den vilde fauna i sig selv øger stor tiltrækning på menneskene. Jo finere balance der er, jo bedre miljø får vi.

Disse erfarne planlæggere findes ikke i landskabsplanlæggernes række, men må søges helt andre steder.«

Videnskabelige og rekreative formål

Redaktør Kaj Robert Svendsen spurgte professor, dr. phil. Vald. M. Mikelsen om det var rigtigt, at naturparker efter hans mening var overflødige, hvortil professoren svarede:

»Det er vel meget hårdt sagt, at de er overflødige. Hvis vi ser på det naturparkbegreb, vi har, skulle naturparker jo dels sikre egnskarakteristiske landskaber, dels tjene rekreative formål og endelig tjene undervisning og forskning.

Efter den nye lov får vi sikret det åbne land, hvis man administrerer denne lov efter den ånd, hvori den er givet. Dermed vil vi faktisk få én stor naturpark, som i størrelse kommer til at ligne det, vi bl. a. kender fra Amerika.

Herefter kommer de andre formål.

De forkerte må ikke drage nytte af loven

Statsskovrider E. Laumann Jørgensen spurgte hofjægermester I. Estrup, om Skovforeningen er indstillet på i fremtiden i højere grad at prøve på at få del i den kommercielle udnyttelse, som må finde sted, da de private skovejere ikke mener, at de får nogen økonomisk fordel af den nye naturfredningslov, selv om der i slutforhandlingerne blev givet direkte tilsagn om, at den kommercielle udnyttelse, som måske ligger i den nye lov, bør tilfalde skovejere og grundejere.

Først skal der skabes sikkerhed for rekreative områder. Vi behøver vel ikke at have naturparker for at nå frem til det? Man ser f. eks. i Dyrehaven, i forskellige statsskove og også i nogle private skove, at man har lavet rekreative områder dér.

Så er der de videnskabelige interesser. I mange tilfælde kan de rekreative og de videnskabelige interesser gå sammen, men der er adskillige steder, hvor dette ikke kan lade sig gøre, da visse områder for videnskabens skyld må beskyttes. Derfor mener jeg, at man ved fredninger må sikre visse reservatområder til videnskabelige formål og på samme måde andre steder sikre friluftslivet. Så skulle de komplekse naturparker ikke være nødvendige – og slet ikke, hvis vi går ud fra, at vi har én stor naturpark.«

Hofjægermester Estrup svarede:

»Man kan sige, at vi er lidt skuffede over, at man ved åbningen af de private skove ikke i lighed med f. eks. Sverige så nogen grund til at yde et tilskud til ejerne. Med hensyn til yderligere udnyttelse af skovene som rekreative områder er det da givet, at Skovforeningen må bistå sine medlemmer således, at ikke de forkerte kommer til at drage nytte af den nye lov på en måde, som ikke er tilsigtet af lovgivningsmagten.«

Forfatteren Ib Koch-Olsen og landbrugsminister Peter Larsen under skov-høring.

Klimaet må nu være behageligt

Godsejer Nils Wilhjelm fortalte, at Dansk Skovforening gerne ville være brobygger mellem de forskellige samfundsgrupper, som havde interesse i dansk skovbrug, og spurgte derefter hofjægermester I. Estrup, om han var enig med ham i, at dette var et meget væsentligt arbejde for Dansk Skovforening. Hvilke midler man kunne tænke sig at tage i anvendelse for at udbrede kendskabet til skovbruget med dets mange muligheder?

Hertil svarede hofjægermester Estrup: »Konflikten i skovbruget er for øjeblikket af underordnet betydning for hovedparten af de danske skove. Det er ganske rigtigt, at det må være en af Dansk Skovforenings mange opgaver at bidrage til, at alt forløber nogenlunde gnidningsløst.

En udfordring til alle skovens folk

Spørgsmålet om publikums forhold til Danmarks skove, der nu efter naturfredningslovens ikrafttræden åbnes på en ny måde og i videre omfang, end det hidtil er sket, optager alle skovbrugere, skovejere – og iøvrigt publikum selv. På årsmødet i Danske Forstkandidaters Forening var man i den store høring, fredag den 26. september, inde på dette spørgsmål, og forfatteren Ib Koch-Olsen, som var medlem af vidnepanelet, gjorde nogle interessante bemærkninger derom.

Det må vel være rigtigt, at man søger at udbrede kendskabet til skovbruget og prøver at fange publikums interesse. Det er vigtigt for dansk skovbrug – også som erhverv – at man skaber velvilje blandt publikum. Man skulle meget nødtigt nå dertil, at den lov, som nu bliver gennemført, og som jo har vakt så megen røre blandt både fagfolk og ikke-fagfolk, skulle bevirke kontroverser mellem fagets udøvere og publikum.

Dette vil næppe heller ske. Muligvis vil der komme visse reaktioner i overgangsperioden, indtil tingene er faldet i lave, men jeg forudser ikke nogen radikal ændring i publikums forhold til skoven på grund af den nye lov.

Dog må man selvfølgelig sørge for, at klimaet mellem parterne bliver så behageligt som muligt.

Bagefter havde »Skoven« lejlighed til at tale med Koch-Olsen om hele den side af problemet, der angår oplysningsarbejdet.

Koch-Olsen sagde:

»Den åbning af skovene, der har fundet sted, er en stor udfordring til alle forstfolk. Det er jo rigtigt, som det blev sagt af professor Hermansen, at forstfolk på en vis måde har udgjort en eksklusiv etat (for at sige det skæmtefuldt). Den lukkethed, der har været omkring skovene, har jo ikke været absolut. Der har været mange tilfælde, hvor forstfolkene har fået kontakt med publikum. Men i fremtiden vil det blive i langt højere grad.

Her tror jeg, at man fra forstfolkene

side må gøre et særligt arbejde for at skabe, fremskaffe og sprede oplysning om skovene, først og fremmest af hensyn til det nye og store publikum, der vil komme til skovene, for man må forvente, at der vil komme en hel masse uheldige følgevirkninger af misforståelser og manglende hensyntagen til skovens vækster og dens dyreliv.

Jeg tror også, at man skal sætte ind på flere felter med dette oplysningsarbejde. Det er naturligvis kun nogle foreløbige tanker, jeg har gjort mig, men de kan måske være med til at give en og anden forstmand inspiration.

Først og fremmest må skovriderne og medarbejderne gennem den lokale presse kunne give en hel række oplysninger, som dels kan skaffe nye og dels kan skaffe rigtige gæster til skoven. På den måde må man kunne lære folk at færdes i skoven på den rigtige måde og derved opleve, hvad der er at opleve i en skov. Dette oplysningsarbejde kan naturligvis også finde sted ved hjælp af oplysningsorganisationer på stedet. Der må forstfolkene selv gå aktivt ind i arbejdet. Jeg ved, at adskillige børne- og ungdomsorganisationer savner ledere, og vel har forstfolk meget at lave, men måske kunne en del af dem finde anledning til at gå ind i et sådant arbejde og under alle omstændigheder være med til at samle lederne af børne-, ungdoms- og oplysningsorganisationerne til møder.

Hvordan arbejdet skal organiseres, kan jeg ikke sige på stående fod, men jeg kunne tænke mig, at man etablerede en oplysningsinstitution i et samarbejde mellem Skovforeningen, Statsskovdirektoratet, Hedeselskabet og Klitvæsenet med det formål, at få flere mennesker til at færdes rigtigt i naturen.

Et sådant centralt oplysningsarbejde må jo først og fremmest tage de centrale informationskilder og -medier i brug. Det gælder radio- TV, film om skovene, presse, fagblade, som har en meget stor påvirkningsflade på et stort publikum.

Jeg forestiller mig en kampagne, som ikke alene går ud på at få folk til at færdes rigtigt i naturen, men også tager sigte på at rense naturen, og i spidsen for denne kampagne må Statsskovbruget og de private skove gå, idet de kan få kontakt med serviceorganisationerne, Rotary o. lign., så man får et aktivt arbejde igang.

Jeg forestiller mig, at en central oplysningsinstitution – naturoplysningsrådet – eventuelt lavet i samarbejde med Friluftsrådet og Danmarks Naturfredningsforening, må kunne få mennesker til at opleve naturen – og selvfølgelig i særlig grad skovene – på den rigtige måde.

Samarbejde må også kunne finde sted med skolerne, så man i højere grad får trukket skolerne ud i naturen, og også her må forstfolkene kunne gøre et aktivt arbejde.

Selvfolgelig må der også laves film og TV-udsendelser, men jeg tror, at det vig-

Her ville
intet gro...

Ørkenarboretet, der er forvandlet til en frodig park.

– og nu vokser der 460 plantearter i det tidligere brunkulsleje

Et af de mest bemærkelsesværdige eksperimenter i dansk plantehistorie har i 1969 10 års jubilæum. Det er Ørkenarboretet i det midtjyske brunkulområde. Tidligere var her kun sand, sten og sur jord. Intet ville gro, og man så næppe så meget som et græsstrå.

I løbet af de sidste 10 år er dette ørkenland med sandstorme og voldsom erosion forvandlet til en botanisk have med 460 forskellige plantearter. Endnu et par hundrede arter er blevet af-

prøvet, men de har ikke kunnet klare sig.

Ørkenarboretet blev startet på initiativ af dr. C. Syrach Larsen. Det sorterer under Landbrugsministeriets Plantecentral med dr. Syrach Larsen som leder.

Formålet med arboretet er at afprøve planter, der egner sig for vildtet, men meget andet er kommet med, bl. a. planter til parker, haver og læhegn, oplyser den daglige leder af Ørken-

tigste er, at forstfolkene viser en positiv indstilling over for publikum på den måde, at der på egnede steder skabes parkeringsmuligheder, campingpladser, lejrskoler m. m. Hvis forstfolkene løser opgaven på den rigtige måde, vil man undgå de ellers uundgåelige uheldige følgevirkninger ved skovenes åbning.»

Det var naturligt også at spørge Koch-Olsen, om han ikke mener, at hele det arbejde, han her skitserede, har en meget heldig udgangsposition derved, at der allerede i den danske befolkning befinder sig en latent kærlighed til den skov, som nu åbnes og som det gælder om at værne. Koch-Olsen sagde:

»Jeg vil hente mit udgangspunkt i nogle ord, som professor Hermansen sagde i sit indledningsforedrag på mødet, nemlig at vi ikke skulle have de stærke følelser med i debatterne.

Til en vis grad er jeg selvfølgelig enig med ham i, at man skal være nøgtern,

og man skal handle fornuftsmæssigt i alt dette her, men på den anden side kan man ikke se helt bort fra følelserne. Det er min erfaring, at mennesker holder meget mere af deres by og deres skov, end man normalt går og regner med. Mange nærer en virkelig kærlighed til disse ting, og derfor kan man ikke se bort fra følelserne. Det gør ikke spor, at man lægger vægt på, at der også i naturoplevelsen er et stærkt emotionelt element, selv om jeg ikke hermed mener noget gammeldags naturromantisk, men derimod en følelse af, at skoven er et udtryk for livet – for selve tilværelsen. Træerne er fra ældgammel tid blevet betragtet som symboler på selve livet med spiring, med vækst, med død. Det er noget, man undertiden betragter som gammel overtro. Men dybt i mennesket ligger en fornemmelse af, at skoven giver os mulighed for fornyelse – for den sindets løftelse, som vi ikke kan leve foruden.

arboretet, forstkandidat Georg Schlätzer, Kibæk.

Som en oase

Arboretet ligger i dag som en lille frodig og blomstrende oase på 20 hektar midt i brunkullandet, hvor ca. 3.000 hektar jord er blevet endevendt i omkring 20 meters dybde. Rundt om finder man betydelige områder med nøgent sand og med mørkere klæg, hvor det endnu ikke er lykkedes at få planter til at trives.

Skønt 10 år ikke er lang tid, når det drejer sig om træer og buske, er der allerede opnået bemærkelsesværdige resultater, som på længere sigt vil komme til at præge andre egne af landet.

Et stort antal planter er indført fra udlandet, og de er afprøvet under de værst tænkelige vilkår. Nogle af dem har bestået prøven så godt, at de nu er på vej ud i vildtplantninger, læhegn og haver.

Efterhånden har Landbrugsministeriets Plantecentral tilplantet 130 hektar brunkularealer, og gennem Ørkenarboretet har Jagtfonden samtidig givet inspiration til andre dele af brunkullandet, idet private ejere fra »plantning for vildtet« har fået planter, som har vist sig velegnede til den omgravede brunkuljord.

Vild pære til læ

Der er opnået bemærkelsesværdige resultater. En hybridasp har f. eks. vokset 14 meter siden starten. Og en lille vildroseart, *Rosa nitida*, har i løbet af seks-syv år erobret et område på 28 kvadratmeter.

– Rosen må have interesse for jernbane- og vejskråninger, siger Georg Schlätzer. Den egner sig fortræffeligt til at holde på jorden, og da den ligner en almindelig vildrose, vil den ikke komme på tværs af ønsker om at bevare den oprindelige natur.

Sådan er der en række eksempler. En vild pære er nu på vej ud i læhegnene, efter at den har klaret sig helt over forventning i brunkul-sandet. Det samme gælder Ledebours gedebled, der findes i mange privathaver. Først da man fik den herud, opdagede man dens enestående evne til at overleve under barske forhold. Studsgaard Forsøgsstation fik øje på den, og den anses nu

for den mest hårdføre plante, man har fået ud i læhegnene til dato. Den bliver ikke særlig høj, men er velegnet til underlæg på let jord.

Mistelten fandt vej

– Der er også kuriositeter i Ørkenarboretet, fortæller Georg Schlätzer. For otte dage siden fandt vi en mistelten, der vokser i en hybridasp. Det er en forholdsvis sjælden plante herhjemme, og det var en forbløffende oplevelse pludselig at finde den herude. Vi aner ikke, hvordan den er kommet, men sandsynligvis er den bragt hertil med en fugl.

Man kan remse mange andre eksempler op, bl. a. den storfrugtede blåbær, *Vaccinium corymbosum*, der trives glimrende her, hvor intet andet tidligere har kunnet klare sig. Eller en dekorativ haveplante, *Acer Pennsylvanicum*, og endnu en ahorn, *Acer rubrum*, med rødt blomsterløv og en fantastisk efterårspragt.

Ørkenarboretet har selv frøhaver til formering af nogle af de planter, som kan have interesse andre steder i landet. Her trives bl. a. havtornen, som er ubehagelig at komme i nærheden af, men som er en glimrende vildt-plante.

Stedsegrønne bøge

På de skrappeste steder er plantet forskellige pilearter, som har vist sig sær-

lig robuste. Og pil er iøvrigt brugt i ret stor udstrækning rundt om i arboretet, bl. a. fordi de har betydning for bierne om foråret. – Vi prøver på alle måder at hjælpe vildtet, og vildt er meget forskelligt, siger Georg Schlätzer. Det er også små sangfugle og bier. Det er hele naturen, vi tænker på med vore plantninger.

En ny udvikling er nu på vej i Ørkenarboretet, fordi forskellige mos- og græsarter er begyndt at vandre ind. Blandt dem er sandstarren, der konkurrerer med træer og buske om vand og næring. Der er næppe tvivl om, at nogle arter – bl. a. den stærkt benyttede rødæl – vil bukke under. Men samtidig vil konkurrencen give en række erfaringer, som kan blive af stor praktisk og videnskabelig interesse i forbindelse med andre plantninger.

Selvom der nu vokser 460 forskellige busk- og træarter i brunkullandets botaniske have, tilføres der stadig nye. Georg Schlätzer har selv taget frø af en del forskellige arter med hjem efter et to års ophold i Sydamerika.

Blandt de spændende ting er nye frugtbuske og en stedsegrøn bøg, som vokser under ret skrappe klimaforhold i Ildlandet. – Det er tvivlsomt, om den vil kunne trives herhjemme, men man

ved jo aldrig, siger Georg Schlätzer. Her som i alle andre tilfælde må man spørge planten selv. Man må se, om den vil dø eller leve. Det har været mottoet i Ørkenarboretet, og det har på flere områder givet overraskende resultater.

Giftig jord

Der er lang vej igen, før hele brunkullandet grønnes som Ørkenarboretet. Man skønner, at ca. halvdelen er plantet til, mens andre 25 pct. er sløret med en spredt beplantning. For en del af de arealer, som endnu ligger nøgne hen, er der betalt depositum, og her arbejder Hedeselskabet med tilplantning.

Men der ligger fortsat flere hundrede hektar jord, som man næppe kan få noget til at vokse i. Det består af giftig klæg, og der er eksempler på, at en sådan jord har ligget i 60 år, uden at en eneste plante har kunnet trives. Kun meget store kalkmængder kan redde disse arealer.

Alle andre steder ligger det helt klart, at der kan skabes et vidunderligt vildtterræn, som samtidig vil være spændende at færdes i. Men det vil sikkert vare længe, før de 3.000 hektar omgravet brunkuljord er forvandlet til en naturpark. g-h

Georg Schlätzer i en frøhave med havtorn – midt i brunkullandet.

Håndbogen »Skovteknik 69«

Omkring årsskiftet 1969/70 vil Dansk Skovforening med økonomisk støtte fra Carlsen-Langes Legatstiftelse udgive en aktuel håndbog under titlen »Skovteknik 69«.

Skovteknisk Institut står sammen med en række forfattere udefra for udarbejdelsen af bogen, der er en videreførelse af de tidligere udgivne referater fra Dansk Skovforenings redskabsdemonstrationer.

Bogen, der primært henvender sig til skovejere, skovfunktionærer og skovarbejdere, vil få et omfang på over 200 sider i A 5 format.

Indholdet vil blive:

1. *Beskrivelse af aktuelle tekniske hjælpemidler med skematiske oversigter over maskindata, aktuelle præstationsdata med mere. (Dette afsnit er en videreudvikling og en ajourføring af det tilsvarende afsnit i 1966-publikationen).*

2. *Specialafsnit (tekniske):*

1) *Udrustning af landbrugstraktoren til skovkørsel.*

2) *Skovtraktorens (Tree-Farmer typens) alternative anvendelse.*

3) *Hydrauliske komponenter (specielt for skovbruget).*

4) *Metodebeskrivelser og præstationsangivelser for metoder vedrørende skovning og transport af løv- og nåletræ.*

5) *Sommerskovning af løvtræ.*

6) *Sprøjtemetoder (teknik, præstationer og økonomi).*

3. *Årsplan og arbejdsplan.*

4. *Adressefortegnelse (i lighed med fortegnelsen i 1966-publikationen). Inddeling: emnevis, alfabetisk.*

Prisen er 22,50 kroner inkl. moms frit tilsendt. Ved bestilling af mere end 5 eksemplarer ydes 10 % rabat.

Bestilling: Oplagets størrelse vil blive fikseret på grundlag af forudbestillingerne. Vi beder derfor alle interesserede om at sikre sig publikationen ved forudbestilling til Skovteknisk Institut, Vester Voldgade 86, 1552 København V (postkonto 14 80 08), se vedlagte kort.

Bestilling bedes foretaget inden 20. november d. å.

Svensk tro på skovbruget

Informationschef

Bertil Gustafson i dansk radio

»Tendensen inden for svensk skovbrug er den, at vi tror på træ, vi tror på papir, og vi tror på fremtiden.«

Sådan sagde informationschef Bertil Gustafson, Stockholm, da han den 9. september blev interviewet i radioen til »Aktuelt landbrug«.

»Man udvikler på næsten alle områder,« sagde Bertil Gustafson, »og man forsøger at gøre skovbruget mere effektivt gennem en bedre planlægning. F. eks. udfører vi maskinel beplantning, hvilket vil sige, at vi i stedet for manuel beplantning går over til at plante ved hjælp af traktorer. Vi gør også skovene bedre ved at gøde mere. Gødskningsarbejdet er først for alvor kommet igang i svensk skovbrug for nogle år siden. Man rydder kraftigere i skovene, og man arbejder også på en kvalitetsøgning gennem afkvistning. En anden måde at forbedre skovbruget på er ved at forbedre det bestående, og ser man på den maskinelle side, er det jo klart, at man mere og mere går over til store tilvirkningspladser, hvor man kan koncentrere produktionen, og hvor man kan anvende fældningsmaskiner.« Bertil Gustafson lagde ikke skjul på, at mekaniseringen vil gå fremad med stormskridt. Han sagde:

»I Domänverket havde vi i slutningen af 50'erne ca. 30.000 ansatte inden for skovbruget. Størstedelen af dem var ganske vist sæsonarbejdere. I dag er de ansattes tal under 5.000, og det er hovedsagelig helårsarbejdere. Til gengæld producerer disse 5.000 mere, end de 30.000 gjorde, og det interessante er, at vi også har kunnet sænke omkostningerne på den måde.

Før i tiden var det sådan, at man uddannede sig til skovarbejder ved at følge med far ud i skoven og her få at vide, hvordan man skulle anvende en økse. I dag kræves der en meget omhyggelig uddannelse for at blive skovarbejder, og den er for tiden ét-årig. Det er sådan inden for skovbruget, at man ikke ansætter nogen, som ikke har gennemgået denne uddannelse, og

grunden hertil er, at arbejdet er blevet mere mekaniseret og kræver langt mere af personalet, – også at man skal kunne arbejde mere selvstændigt. En anden ting, der har effektiviseret skovbruget, er de kontinuerlige transporter direkte til industrien året rundt. Dette har fjernet en del bekymringer fra industrien samtidig med, at det bevirker en mere rationel skovdrift.«

Det er maskinernes skyld, at man nu kan arbejde året rundt. Bertil Gustafson nævnte, at mens sommertiden førhen var den tid på året, hvor man så at sige ikke traf folk i skovene, er den nu den periode, i hvilken der arbejdes flittigst, for samtidig med tilvirkningen

af træet foregår jo også det intensive arbejde med at passe skoven. Det er intensivt, fordi f. eks. beplantningen må ske inden for et forholdsvis kort tidsrum.

Bertil Gustafson sagde, at mens det tidligere var Norrland, som var den store skovproducerende del af Sverige med de store skove, som digterne besang, er Syd- og Mellemsverige nu blevet det store skovcentrum. Oppe mod nord tager det 170 år, før træet vokser til, mens træet i det sydlige Sverige er udvokset på 60–70 år. Der plantes en del løvtræer i Sydsverige, men der er ingen tvivl om, at nåletræerne er og bliver ryggraden i svensk skovbrug.

Skatten gør det svært at være gavmild i dag

Beskatning ved familieoverdragelser.

Redigeret af Aage Spang-Hansen, Bikuben. København 1969. 333 sider.

Sparekassen »Bikuben« har i anledning af 75 årsdagen for oprettelsen af sin forvaltningsafdeling udsendt en bog om beskatning ved familieoverdragelser. Man fortsætter hermed en prisværdig tradition: at benytte enhver god lejlighed til at udgive en bog med et vægtigt indhold.

Formålet med bogen er at give en samlet fremstilling af beskatningsreglernes betydning for de forskellige former for familieoverdragelser. At man netop har taget dette emne op til behandling, skyldes især, at de nye regler om beskatning af dødsboer, der er indført i kildeskatteloven, ikke vil kunne undgå at få stor betydning for de overvejelser, man i fremtiden vil gøre sig i forbindelse med generationsskifte.

Det er imidlertid meget vanskeligt for ikke specielt sagkyndige at danne sig et overblik over den lovgivning, der har betydning for området. Beskatningsreglerne skal stykkes sammen fra mange forskellige skattelove, og mange ting er kun styret af en praksis, hvis beskrivelse ikke altid er lige tilgængelig. »Bikuben« har derfor ment, at man ved at udgive en redegørelse for

de skatteretslige regler, der tilsammen regulerer det, man kalder familieoverdragelser, har kunnet medvirke til at lette generationsskifteproblemerne.

Hold hovedet koldt

Bogen er blevet til ved samarbejde mellem en række forfattere, som hver især er specialister indenfor en del af det område, der behandles. I de ni første kapitler beskrives de forskellige mulige former for familieoverdragelser i levende live. I forbindelse hermed analyseres, hvorledes beskatningsreglerne om arveafgift, gaveafgift, indkomst- og formueskat samt særlig indkomstskat kommer til at påvirke både overdrageren og modtagerens skattemæssige stilling og dermed økonomiske situation. Man får et levende indtryk af, at det ikke er så helt let hverken juridisk eller skattemæssigt at være gavmild idag. Ønsker man at give noget væk, gælder det om at holde hovedet koldt og fødderne varme, ellers risikerer man nemt at blive klippet ganske gevaldigt af den store skattemaskine.

Af emner, der behandles, kan nævnes: beskatning af gavemodtageren, beskatning af giveren, forholdene ved overdragelse af aktier, fast ejendom, herunder landbrugsejendomme, samt virksomheder. Hvert område behandles meget grundigt, og der henvises både

til litteratur og domspraksis. For den, der ikke er vant til at læse juridisk og skatteretlig litteratur, kan fremstillingen godt virke noget tung og snørklet, men sådan skriver man nu engang, og det er der åbenbart ikke noget at gøre ved.

Oprettelse af fonds og legater, herunder familielegater, er i de senere årtier blevet stadig mere almindelig. Årsagerne er flere, men nogle af de væsentlige er nok, at man ved at overdrage en virksomhed til en familiefond får en økonomisk og ledelsesmæssig kontinuitet samt visse skattemæssige fordele, som ikke kan opnås på anden måde. Det er derfor naturligt, at man i bogen har helliget et helt kapitel til behandling af problemerne omkring oprettelse og administration af familiefonds, selv om området måske nok falder en smule uden for hovedemnet. Afsnittet, der er udfærdiget af landsretssagfører Erik Severinsen, er bogens bedste. Det er godt skrevet, let tilgængeligt og meget instruktivt. Det skal især fremhæves, at kapitlet afsluttes med et udkast til fundats for en familiefond.

Kildeskat og arv

En skildring af beskatning ved gave-dispositioner og lignende må ses i sammenhæng med reglerne om beskatning af dødsboer og arvinger. Man har derfor valgt at lade bogens sidste kapitel være en aktuel gennemgang af kildeskatteovens regler om beskatning af dødsboer. Hidtil har denne beskatning været meget lempelig. Dette er nu en saga blot. Dødsboer skal fra 1. januar 1970 betale fuld indkomstskat, og en opskrivning af skattemæssigt nedskrevne aktiver kan ikke længere finde sted uden at udløse særlig indkomstskat. Selv om det konfiskerende moment er taget ud af loven, og selv om reglerne er logiske og falder naturligt ind i den øvrige sammenhæng, er der ingen tvivl om, at den nye beskatningsmåde vil give stof til megen eftertanke.

Bogen henvender sig især til advokater og revisorer, men også til andre, som beskæftiger sig med emnet i praksis. Det synes dog, som om disse »andre« er ladt lidt i stikken. Der findes for eksempel ikke noget sagregister. Indholdsfortegnelsen er ganske vist udarbejdet meget detaljeret, men i en bog

af så stort et format, hvor de enkelte emner behandles ud fra forskellige synsvinkler af forskellige forfattere, er et sagregister af meget stor betydning for overskueligheden. Ud fra samme synspunkt forekommer det mindre heldigt, at henvisninger fra et kapitel til et andet i de fleste tilfælde er for upræcise. I stedet for at henvise til en bestemt side henvises blot til kapitlet i almindelighed. Resultatet bliver nemt, at såfremt man ikke er fantastisk godt inde i stoffet, må man læse hele kapitlet igennem for at finde det bestemte afsnit, der henvises til. Endelig må der ankes over, at redaktionen har undladt en litteraturliste. Bogen taber her ved en del af sin betydning som opslagsværk, bl. a. fordi man ikke hurtigt kan finde frem til en relevant lit-

teratur om et bestemt emne, og fordi man nemt kan komme til at overse en betydningsfuld kilde, når litteraturhenvisningerne som her er begravet i teksten.

Man kan vist ikke komme uden om, at bogen er skrevet af eksperter for eksperter, og man må nok også sige, at bogen er »hård kost« for de fleste, men alligevel må den anbefales til dem, der har generationsskifteproblemerne inde på livet. Ikke fordi bogen giver nogen løsning på problemerne, men fordi den giver en idé om, hvilke muligheder der foreligger. Man må heller ikke tro, at man ved at læse bogen bliver i stand til at klare sagerne selv. Tværtimod bliver man overbevist om, at så vigtig en sag som familieoverdragelse i høj grad kræver ekspertbistand.

CITAT

Forceret hugst af nåletræseffekter

Under pres af de sidste måneders stærke efterspørgsel efter træ til bygningsbrug har danske skove forceret deres hugst af nåletræseffekter, skriver Horsens Folkeblad (27.8.69).

Savværkerne har været og er stadig i tidnød med hensyn til leveringsfrist for tømmer og lægter. De lave priser på dansk råtræ grundet eftervirkningen af det store stormfald i 1967 har fået svensk og finsk træ til at vige på det danske marked i en akut situation. Der er ført bevis for, at især Jyllands smalringede granarter fuldtud står på højde med Sveas og Suomis fyr og gran. Nutidens huse kræver præcise tagkonstruktioner, og danske savskærere udviser mere omhu og nøjagtighed i mål og fuldkant end vore nordiske konkurrenter. Derfor virker den beskedne prisforhøjelse, som fornylig har fundet sted, ikke foruroligende – svensk tømmer har samtidig fået en tak opad. Sammenligner man summen, som grovtræet i et hus beløber sig til, med de øvrige byggeudgifter, spiller den forhøjelse, der er sket samt en ny ajourføring senere hen på året, en meget lille rolle.

Den dyre storm

Skovrider H. Chr. Andersen, Lystrup, og Jomfruens Egede godser, udtaler i et interview i Østsjællands Folkeblad den 30. aug. bl. a.:

Det er nedslående at konstatere, hvad stormskader kan forvolde. Efter den sidste alvorlige i oktober 68 overdri- ver jeg ikke, når jeg siger, at Gisselfeld og Ly-

strup-Jomfruens Egede godser og den egn, hvori de ligger, var blandt de hårdest ramte overhovedet. Jeg kan sige, at 8 års hugst er gået tabt. Hvis vi regner med, at den normale salgspris for vore træer udgør omkring 3½ mill. kroner, er beløbet på grund af skaderne reduceret med ca. 30 procent. Den slags er bittert. Man er tildels forberedt på stormskader, men det omfang, de tog sidste år, havde ingen kunnet kalkulere med. Hele skovarealet omfatter 1200 tdr. land, hvilket betragtes som et lille distrikt, og sidste år havde vi kultiveret 150 hektar til ny vækst. 80 hektar ødelagdes af stormen.

Skovene bliver dyrere

Skovtaksator Jørgen Lundberg, Viborg, udtaler i en artikel i »Ny Tid«, Frederikshavn, den 25. august 1969:

»Rent umiddelbart kunne det tænkes, at de danske skove ikke stiger i takt med ejendom og parcelhus. Det gør de imidlertid. For de små skoves vedkommende regnes der med en gennemsnitlig værdistigning på 20–30 %, mens man for de større skove må regne med en lidt mindre stigning.

Ingen alvorlige skader i de danske skove

Skaderne i de danske skove og plantager efter sommerens lange tørkeperiode er ikke så alvorlige, som det først var antaget, oplyser skovrider G. West-Nielsen, Hedeselskabets 2. distrikts kontor i Ebeltoft, til Kristeligt Dagblad (9.9.69).

Det er regnen, der faldt sidst i august, som har rettet op på skove og plantager. Tørken har ødelagt nogle læplantninger, fordi lærken har sin vækstperiode i august, men ellers har regnen rettet op i tide på plantningerne, oplyser skovrideren.

NY

RYDNINGSSAV

Tekniske data: Een cylindret totakt-motor 78 cm³. Effekt 4 hk ved 7000 omdrejninger, magnapulstart, centrifugalkobling med servovirkning, membranbrakuratur, Bosch svinghjulsagnet.

Demonstration: Hvis De skulle ønske at se den nye sav demonstreret på Deres skovpart kommer vi gerne uden forbindelse.

**Special-
brochure
tilsendes
gratis**

COMPANION VD (VD som vibrations-dæmpet) er en udvikling af Companion 68 – den mest anvendte rydningssav i Sverige.

Den vigtigste konstruktionsforbedring hos Companion VD er de gummiophængte arbejdshåndtag, der bevirker, at saven praktisk talt er blevet vibrationsfri, og derfor befrier brugeren for rystelser i fingrene samt muskeltræthed i arme og ryg.

Den nye Companion VD er særdeles velegnet til: Busk- og kratrydning, uddynding, fældning af juletræer. Ekstra tilbehør: Klippersæt til græsklipning i kulturer.

Nyt Skovbrug, jagt og beklædningskatalog tilsendes gratis.

Forst- og Jagthuset

Gl. Kongevej 119 . 1850 København V . Telefon (01) 21 30 30

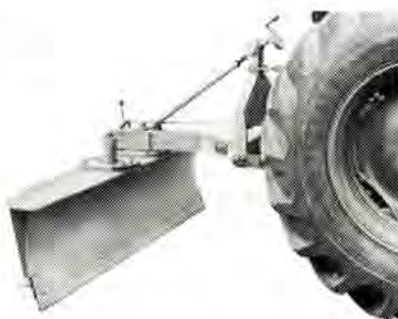
bagskraber

– leveres i bredden 2000 mm og er forsynet med vendbart stålskær, men kan også leveres med gummiskær til sjæpskrabning.

BAGSKRABEREN er fuldt drejelig (360°) og fastlåses i den ønskede stilling af en kraftig pal. Palmekanismen betjenes fra traktorførersædet.

BAGSKRABEREN kan påmonteres enhver traktor, der er forsynet med hydraulisk 3-punkts lift. Skraberkantens vinkel med jordoverfladen indstilles og reguleres med håndhjul fra førersædet.

BAGSKRABEREN er i en solid og gennemført konstruktion.

Fabrik for vejmaskiner . HELSINGFORS GADE 6 . 8200 ÅRHUS N . TLF. (06) 16 24 44
Afd. f. Sjælland: Repr. J. Axel Pedersen, København . Tlf. (01) 30 26 40

Enestående skov

Det gennem mange år omdiskuterede spørgsmål om, hvad der skal gøres ved Knudmose, er nu ved at finde ind i fastere baner. Sidste efterår fik Herning byråds udvalg for parker og jorder, hvis formand er gårdejer Jens Knudsen, Gullestrup, bemyndigelse til at søge allerhøjeste sagkyndige bistand ved udformning af en plan, og udvalget valgte landskabseksperter, professor C. Th. Sørensen, som opfordredes til at komme med forslag.

Professor Sørensen tænker sig det tiloversblevne areal på 400 tdr. land tilplantet med lys og åben bevoksning af birk, og professoren siger til Herning Folkeblad (27. august 1969):

»Det gælder her om at finde den rigtige birk, og jeg er standset ved dunbirken, som er et meget hårdført og smukt træ, der især udmærker sig ved sin hvide stamme og smukke løv. Det kan måske volde visse vanskeligheder at skaffe det materiale, men jeg er i forbindelse med en kollega i Göteborg, som undersøger mulighederne for at skaffe frø af smukke eksemplarer. Det er dog muligt, at vi må helt til Rusland for at hente dem.

En sådan skov vil blive helt enestående her i landet, og det, jeg tænker mig i Knudmose, er netop det enestående. Jeg har i kraft af mit fag set mange skov- og parkområder rundt omkring i verden, og de udmærker sig gennemgående kun ved, at det ene ligner det andet. Her har man muligheden for at kunne skabe noget ganske særligt med en helt særegen skønhedsvirkning.«

Ødelagte lærketræer

10.000 unge lærketræer er bukket under af tørst og står i dag og visner i de jyske hedeskove. De mange træer er kun til at hugge om, fordi de er totalt ødelagt af sol og tørke, og man har ikke siden 1955 oplevet en så alvorlig situation, skriver Berlingske Tidende (14.9.69).

Sol og tørke har i det hele taget været hård ved alle nåletræskulturer i de seneste uger, og yngre grantræer har lidt stor skade, så granerne i dag står med bøjede grene og er så udtørrede i toppen, at samtlige nåle drysser af ved den mindste berøring.

Mens lærketræerne er helt ødelagt, håber man, at de yngre graner vil overleve, men de er sat meget tilbage i vækst, og statsskovvæsenet oplyser, at de samlede skader vil blive meget store.

Blad- og nåleanalyser ved spektralanalyse

Hurtig, præcis og billig kvantitativ bestemmelse af op til tyve grundelementer i koncentrationsområdet 1 ppm til 6% af tørstof. De får tilsendt analyseresultaterne 4-6 dage efter, at vi har modtaget prøverne. Betydelig prisreduktion for større serier.
Forlang prislister og nærmere oplysninger fra:

Thanners Spektralanalytiske Laboratorium

Sandbækvej 5, 2610 Rødovre . Telefon 01-94 88 66 . Telex: 9469 Thannerfly KH

Til stormfald

i stort nåltræ søger hallandsk gods øvede skovarbejdere, gode familieboliger haves. Varig ansættelse mulig. Henvendelse til

skovrider P. Neergaard-Petersen,
Bökås 31070 Torup, Sverige.
Telf. 0345 20710.

– sælg gennem SKOVEN

Trädgårdsm. el. Uppköpare.

Säljes vackra träd eller grenar av mauser björk passande till Påskeris.

Svar till

Sven Grimstoft

26084 Hjärnarps . Tel. 0431-542 12

Skovplanter – haveplanter

alle arter

Vi sender Dem gerne prislister og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

Alle kulturer er underkastet danske Planteskolers Sundhedskontrol og Herkomstkontrollen.

Samarbejde!

Samarbejdet mellem dansk skovbrug og dansk træindustri er hos os en hjertesag.

Derfor bestræber vi os på at tilpasse vore sorteringsbestemmelser efter det moderne skovbrugs stigende krav om rationalisering af driften.

- Til gavn for begge parter.

**PRESTO
TRÆFORÆDLING A/S
6670 HOLSTED
DANMARK**

**TLF. (05) 392626
392344**

**Alle arter
skovplanter**

i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning . Telf. 05 - 65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon Klarskov 9 (03-782)

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S

ODENSE TELEFON (09) 12 22 22

Kævlér af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888

Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

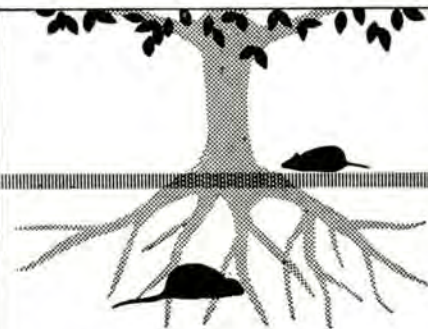
DANSK STÅL INDUSTRI A/S AF 1933
GREJSDALEN PR. VEJLE

Skovhamre
Kiler for træ
Savambolte
Plantehakker
Barkspader
Økser

- sælg gennem
SKOVEN

P. BORK INDUSTRI A/S
OREHOVED

MUS eller MOSEGRISE

Vi har de mest effektive præparater til udryddelse af disse skadedyr i skoven.

Til mosegrise er Ratin's Tørpræparat både 100% effektivt og praktisk at arbejde med.

Vi har service-afdelinger over hele landet. Henvend Dem til os og få alle oplysninger.

RATIN
FALUGRØNT

Tlf. (01) 34 38 80* - Virginiavej 11 - Kbh. F.

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhæstrup«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter«

Alle Slags Skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolsov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup

Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplantekulturene står under Herkomstkontrollen med Skovfrø- og planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Eg og Lærk

købes til specialbrug

KARSHOLTE SAVVÆRK

v/V. Barner Jespersen . Dianalund

tlf. Dianalund 77

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens.
Tlf. Hansted 46 (05-63 69 11).

Skov-, Læ- og Hækplanter samt
Planter til Vildtremiser

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen
med Skovfrø og -planter

Hyllinge Savværk 1/2

(03) 744 Hyllinge 64*

Dansk

Skovkontor

Skovbrugskemikalier

Skovbrugsredskaber

Skovhegn

Postbox 1, 4700 Næstved.

Tlf. (03) 760 Nyland 110

EGEDAL PLANTESKOLEMASKINER

Katalog tilsendes på forlangende

EGEDAL Maskinfabrik, Egebjerg 8700 Horsens,

tlf. Hansted 20 og 177 (05) 63 69 11

Vildtskind og Farmskind

modtages til udbud ved vore vinterauktioner. 1. auktion ca. 12. december. 2. auktion ca. 12. januar. Der forventes god efterspørgsel efter røde ræve.

IFA - PELS

Danske Provinsslagtermestres Hudeauktionssalg

1662 København V. - Saxogade 63-69, telefon (01) 31 15 86

Støt

Skovens

annoncører

MF 178 med 4 - hjulstræk

den ideelle skovbrugstraktor

4-hjulstraktoren kommer igennem, hvor alt andet må give op. 4-hjulstræk giver stor trækevne, lille hjulslip og mindre sammenpakning af jord. Motor-effekten udnyttes maksimalt. 4-hjulstrækket betyder også større stabilitet og sikkerhed selv ved kørsel på de stejleste skråninger. MF 178 er uovertruffen i 70-80 hk klassen med sin konstruktion, sit avancerede udstyr, sin store egenvægt og med den seje trækraft, der med 4-hjulstrækket kan forøges op til 80%.

D35

**Massey-
Ferguson**

NORDISK DIESEL A/S